ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҚҰРЫЛТАЙЫНЫҢ
ДЕПУТАТЫ

ДЕПУТАТ
КУРУЛТАЯ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана, Мәңгілік Ел даңғылы, 2
20 __ жылғы «___»_____
№ _____

010000, Астана, проспект Мәңгілік Ел, 2
«___» _____ 20 __ года
№ _____

2026 жылдың 21 қазанында жарияланды

Қазақстан Республикасы
Ішкі істер министрі
Е.С. Сәденовке

ДЕПУТАТТЫҚ САУАЛ

Құрметті Ержан Сапарбекұлы!

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев отбасындағы зорлық-зомбылықтың алдын алуға ерекше мән беріп, Үкіметке нақты шаралар қабылдауды тапсырды. (2026ж. 16 наурыздағы №1204 Жарлық).

Бұл міндет Әділет партиясының бағдарламасында да көрсетілген.

Соңғы жылдары елімізде әйелдер мен балаларды зорлық-зомбылықтан қорғау бағытында маңызды шаралар қабылданды. Жауапкершілік күшейтілді, алдын алу тетіктері кеңейтілді.

Алайда қайғылы жағдайлар әлі де жалғасуда.

Соңғы бірнеше айдың өзінде қоғамды дүр сілкіндірген бірнеше оқиға болды. 13 шілдеде Абай облысында 20 жастағы Дильназ Жұмағұлова көптеген пышақ жарақатынан қаза тапты. 23 қыркүйекте Астанада екі баланың анасы Жазира Адауованы бұрынғы жұбайы өлтірді.

Осы орайда қолданыстағы қорғау тетіктері зорлық-зомбылық болғаннан кейін ғана әрекет етпей, қауіпті алдын ала анықтап, оның жолын кесуге қаншалықты мүмкіндік береді деген маңызды сұрақ туындайды.

Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасының «Құқық бұзушылық профилактикасы туралы» Заңы қорғау нұсқамасын шығаруға мүмкіндік береді. Аталған нұсқамаға сәйкес, зорлық-зомбылық жасауға, жәбірленушінің еркінен тыс оны іздестіруге, аңдуға, оған баруға, келіссөздер жүргізуге және өзге де тәсілдермен байланысқа түсуге тыйым салынады.

Сонымен қатар, қолданыстағы құқықтық реттеу профилактикалық есепте тұрған адамдарға қатысты профилактикалық бақылауды жүзеге асыру және олардың орналасқан жері туралы ақпарат алу мақсатында ішкі істер органдарының электрондық бақылау құралдарын қолдануын көздейді.Оған қажетті құқықтық та, цифрлық та мүмкіндіктер бізде бар.

Ендігі міндет - сол мүмкіндіктерді тиімді пайдаланып, қауіпті дер кезінде анықтау және адамның өмірі мен қауіпсіздігін қорғау.

Жәбірленушіні нақты қорғауды қамтамасыз ету үшін мұндай адамның орналасқан жерін ғана емес, сонымен қатар мемлекеттің қорғауына алынған адамға қауіпті түрде жақындауын да уақытылы анықтау аса маңызды.

Мұндай тетік шет мемлекеттерде қолданылады. Мәселен, Францияда жақындауға тыйым салуды электрондық бақылау тетігі — bracelet anti-rapprochement қолданылады. (*Бұл тетік жәбірленушінің де, оған қауіп төндіретін адамның да орналасқан жерін бір мезгілде анықтауға мүмкіндік береді. Белгіленген арақашықтық бұзылған жағдайда жүйе автоматты түрде дабыл сигналын береді, содан кейін құқық қорғау органдары жәбірленушінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін тиісті шаралар қабылдайды. Франция Әділет министрлігінің ресми деректеріне сәйкес, 2026 жылғы 23 ақпанда бір мезгілде осындай 641 электрондық білезік қолданылған, ал аталған қорғау тетігін 3 281 жәбірленуші пайдаланған*.) Бұл ретте жәбірленушіден полицияға өз бетінше қоңырау шалып, агрессордың қайтадан өзіне жақын жерде жүргені туралы хабарлау талап етілмейді.

Осыған ұқсас тәсілді Қазақстанда да қолдану мүмкіндігін зерделеу қажет деп санаймыз. Бұл ретте қымбатқа түсетін жаңа электрондық бақылау жүйесін нөлден бастап құру туралы сөз болып отырған жоқ. Қажетті негіз қазірдің өзінде қалыптасып келеді: мемлекет электрондық бақылау құралдарын қолданады, сондай-ақ профилактикалық есепке алу мен бақылау тетіктеріне ие.

Осыған байланысты Ішкі істер министрлігіне жәбірленушінің электрондық қорғаныш аймағын құрудың ұйымдастырушылық-техникалық моделін әзірлеуді және оны жекелеген өңірлерде пилоттық режимде сынақтан өткізуді ұсынамын.

Бірінші кезеңде пилоттық жобаны қайталама зорлық-зомбылық қаупі жоғары жағдайларда қолдану және оның шеңберінде электрондық бақылаудағы адамның жәбірленушіге қауіпті түрде жақындауын автоматты түрде анықтаудың техникалық мүмкіндігін пысықтау ұсынылады.

Бұл ретте жүйенің қауіпті қалай анықтайтынын ғана емес, сигнал түскеннен кейін қандай әрекеттер жасалатынын да айқындау аса маңызды.

Электрондық сигналдың өзі адамды қорғамайды.

Сондықтан пилоттық жобамен қатар қауіпті жақындау туралы сигналға ішкі істер органдарының ден қоюының нақты алгоритмін әзірлеу қажет.

Координаттары көрсетілген мұндай сигнал кезекші бөлімге автоматты түрде келіп түсуге және басым тәртіппен ден қою үшін полицияның ең жақын жасағына берілуге тиіс.

Оқиға орнына келген қызметкерлер, ең алдымен, жәбірленушінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге және тараптарды бір-бірінен оқшаулауға, қорғау нұсқамасының немесе өзге де белгіленген шектеулердің сақталуын тексеруге, болған оқиғаның мән-жайларын тіркеуге, сондай-ақ заңда көзделген негіздер болған кезде құқық бұзушыға қатысты тиісті шаралар қабылдауға тиіс.

22.10.2026 БСЭДО ГО (версия 7.23.0)

Егер анықталған мән-жайлар қауіптің сақталғанын немесе күшейгенін көрсетсе, жәбірленушіні қорғаудың заңнамада көзделген қосымша шараларын қолдану және құқық бұзушыға бақылауды күшейту мәселесі шешілуге тиіс.

Бұдан бөлек, әрбір осындай сигнал және оған ден қою нәтижесі цифрлық түрде тіркелуі қажет. Атап айтқанда, қауіпті жақындаудың уақыты мен орны, сигналдың келіп түскен сәті, полиция жасағын жіберу және оның оқиға орнына келу уақыты, анықталған мән-жайлар мен полиция қызметкерлері қабылдаған шешім тіркелуі қажет.

Бұл қауіп төндіретін адамның мінез-құлқын ғана емес, мемлекеттің де уақытылы әрі толық ден қоюын бақылауға мүмкіндік береді.

Пилоттық жобаның қорытындысы бойынша оның тиімділігінің нақты көрсеткіштерін бағалау қажет. Олардың қатарына тіркелген қауіпті жақындау жағдайларының саны, полицияның ден қою уақыты, расталған бұзушылықтар саны, қабылданған шаралар, ең бастысы — пилоттық жобаға енгізілген жәбірленушілерге қатысты қайталама зорлық-зомбылық жағдайларының орын алуы жатады.

Сонымен қатар геолокациялық деректерді қорғау және сақтау, жүйенің техникалық сенімділігі, жоғары қауіп деңгейін айқындау өлшемшарттары, сондай-ақ жүйені одан әрі кеңейтіп енгізу құны мәселелері жеке бағалануға тиіс.

Осыған байланысты ұсыныстар:

Бірінші. Ішкі істер министрлігі жекелеген өңірлерде «Электрондық қорғаныс аймағы» пилоттық жобасын әзірлеп, сынақтан өткізу тиіс.

Екінші. Қауіп туралы сигнал түскен кезде полицияның нақты не істеуі керектігін белгілейтін бірыңғай міндетті алгоритм бекіту қажет.

Үшінші. Әрбір қауіп сигналы және сол бойынша қабылданған шаралар автоматты түрде цифрлық тіркеуге алынуы қажет. Бұл әрбір сигнал бойынша кімнің, қашан және қандай шара қабылдағанын нақты көруге мүмкіндік береді.

«Заң мен тәртіп» қағидатын жүзеге асыру үшін қолда бар құқықтық және цифрлық мүмкіндіктерді пайдаланып, қауіпті жағдайларды дер кезінде анықтап, оның алдын алуымыз керек.

Құрметпен,

«Әділет» партиясы
фракциясының мүшелері **А. Аймағанова**
У. Шапақ
Г. Атабаева
А. Данилов
А. Искандерова

Орын.: А. Тұрғараев
Тел.: 74-72-26

22.10.2026 ЕСЭДО ГО (версия 7.23.0)